

$$Y_1^* = -\frac{P_1 C}{P_1^2 + P_2^2 \beta^2} + O, \quad Y_2^* = -\frac{P_2 C \beta^2}{P_1^2 + P_2^2 \beta^2} + O. \quad (26)$$

Для расширения области существования корней (26) должны соблюдаться условия: $O > a$, $O > b$.

Анализ модели позволяет сделать следующие выводы:

Достижение равновесия в экономической системе с регулируемыеми ценами возможно, однако трудно реализуемо.

В точке равновесия сбалансированное увеличение или снижение цен не приводит к дисбалансу системы в целом. Если же на момент ценовых колебаний имел место дисбаланс (неудовлетворенный спрос или отложенное потребление), погрешности в ценовой политике увеличивают общую сумму дисбаланса.

При ограниченных производственных возможностях и значительном дисбалансе системы достичь точки равновесия за приемлемое время практически невозможно. Единственным выходом в такой ситуации является введение коэффициента розничных цен.

1.Malcolm H. B/ McDonald and Peter Morris. The Marketing Plan: A pictorial guide for managers. – Butterworth-Heinemann Ltd // www.amazon.co.uk.

2.Hans Kellerer, Ulright Pferschy et David Pisinger, Knapsack Problems, Springer, 2004. – 238 p.

3.Andrew Tanenbaum, Systemes d'exploitation Pearson Education France, 2003, 2-e ed.

4.David F. Peterson, Nitin Indurkha, Patterson, Computer Organization and Design. – Morgan Koffman. – 212 p.

5.Интриллигатор М. Математические методы оптимизации и экономическая теория. – М.: Прогресс, 1975. – 344 с.

Получено 09.10.2010

УДК 332.025

С.М.ГЛУХАРЄВ, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

АЛГОРИТМ ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНІВ

Розглянуто різні методи оцінки економічної конкурентоспроможності регіону. Зроблено висновок про необхідність враховувати динаміку розвитку економіки регіону при визначенні його конкурентоспроможності.

Рассмотрены различные методы оценки экономической конкурентоспособности региона. Сделан вывод о необходимости учитывать динамику развития экономики региона при определении его конкурентоспособности.

The article describes the various methods of assessing the economic competitiveness of the region. The author concludes that the need to take into account the dynamics of the region's economy in determining its competitiveness.

Ключові слова: регіон, конкурентоспроможність, сталий інноваційний розвиток.

Конкурентоспроможність регіону проявляється в його здатності забезпечувати виробництво конкурентоспроможних товарів і послуг в умовах ефективного використання існуючих факторів виробництва (економічного потенціалу), задіяння існуючих та створення нових конкурентних переваг, збереження (підвищення) рівня життя при дотриманні міжнародних екологічних стандартів.

Аналіз конкурентоспроможності має сенс тільки за умови порівняння станів об'єкта в різні моменти (інтервали) часу, або при порівнянні досліджуваного об'єкта з порівнянними об'єктами-конкурентами [1]. Рівень конкурентоспроможності регіону можна оцінити, застосувавши інтегральну оцінку конкурентоспроможності досліджуваного регіону, зіставляючи її з інтегральною оцінкою конкурентоспроможності регіону-еталону. В якості еталонного регіону найбільш доцільно використовувати регіон (реально існуючий або умовний), що володіє найкращими характеристиками конкурентоспроможності [2].

Інтегральну оцінку конкурентоспроможності можна отримати на основі трьох часткових систем показників (таблиця).

Системи показників конкурентоспроможності регіону

Система показників економічного потенціалу регіону	Система показників регіональної ефективності	Система показників конкурентних переваг
Чисельність економічно активного населення, тис. чол.	Виробництво ВРП (ВДВ) на одного зайнятого в економіці регіону, тис. грн. / чол.	Вартість основних фондів, на одного зайнятого в економіці, тис. грн.
Середньооблікова чисельність працівників, зайнятих на малих підприємствах, тис. чол.	Виробництво ВДС, створеної у промисловості, на одного зайнятого в промисловості, тис. грн. / чол.	Рівень придатності ВІФ регіону, %
Вартість основних фондів галузей економіки, млн. грн.	Виробництво ВРП (ВДВ) на 1 грн. вартості основних фондів регіону, грн.	Обсяг інвестицій в основний капітал, який припадає на одного мешканця регіону, тис. грн.
Площа сільськогосподарських угідь і ріллі, тис. га	Вир-во ВДС, створеної у промисловості, на 1 грн. вартості основних фондів промисловості, грн.	Питома вага зайнятих на малих підприємствах в загальній чисельності зайнятих регіону, %
Внутрішні витрати на дослідження і розробки, тис. грн.	Витрати заробітної плати на 1 грн. ВРП (ВДВ), грн.	Питома вага зайнятих на підприємствах приватної форми власності у загальній чисельності зайнятих, %
Сальдований фінансовий результат регіону, млн. грн.	Продуктивність праці на малих підприємствах, грн.	Густота залізничних шляхів, км шляхів на 1000 км ² тер.
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	Виробництво ВДС промисл., на 1 грн. ПП, грн.	Густота автомобільних доріг, км на 1000 км ² тер.
Валовий регіональний продукт, млн. грн.	Рівень рентабельності реалізованої продукції (робіт, послуг) організацій промисловості, %.	Середньорічна врожайність зернових культур за останні 5 років, ц / га.

Для синтезу інтегральних показників економічного потенціалу, регіональної ефективності, конкурентних переваг і безпосередньо рівня конкурентоспроможності можна використовувати непараметричні методи статистичного аналізу.

Основна перевага застосування непараметричних методів полягає в зниженні розмірності матриць вихідних даних шляхом «стиснення» вихідної інформації. При цьому непараметричні методи багатовимірних статистичних порівнянь володіють незначною чутливістю до перекручувань статистичних даних, застосовні на малих вибірках і не вимагають забезпечення порівнянності одиниць вимірювань приватних показників.

Зазначені недоліки при дослідженні конкурентоспроможності регіону можуть бути усунені за допомогою багатовимірних непараметричних методів, що використовують відносні оцінки, наприклад за допомогою методу відносних різниць або методу «Паттерн».

Метод відносних різниць передбачає отримання оцінок з часткових показників за допомогою нормування за наведеною нижче формулою. Тобто, перевищення значення j -го часткового показника по i -му регіону над мінімальним значенням співвідноситься з розмахом варіації j -го часткового показника по всій сукупності регіонів.

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{j\min}}{x_{j\max} - x_{j\min}}. \quad (1)$$

Значення інтегрального показника можна отримати за допомогою середньої арифметичної простої з часткових коефіцієнтів (2). Значення коефіцієнта будуть належати області $[0; 1]$. $= 1$ може бути досягнуто тільки у випадку, якщо i -й регіон має найкращі значення за всіма частковими показниками.

$$T_i = \sum_{j=1}^n t_{ij} / n. \quad (2)$$

Метод «Паттерн» дозволяє одержати оцінки з частковими показниками за допомогою співвіднесення фактичних значень з найкращими (3). Величина інтегрального показника визначається за формулою (2).

$$t_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{\max}}. \quad (3)$$

Використання методу відносних різниць і методу «Паттерн» припускає накладення обмеження позитивності вихідних значень часткових показників.

Для визначення рівня конкурентоспроможності Харківської області, на наш погляд, кращим є використання методу «Паттерн», оскільки метод відносних різниць має властивість, що знижує його інформативність, а саме: значення коефіцієнта для регіону з найгіршим значенням буде дорівнювати нулю.

За допомогою методу «Паттерн» слід провести розрахунки за системами часткових показників економічного потенціалу, регіональної ефективності та конкурентних переваг. Таким чином, виходять оцінки трьох компонентів, необхідних для визначення інтегральної оцінки конкурентоспроможності, отриманої як середня арифметична з отриманих оцінок.

Крім того, дана методика може бути вдосконалена використанням вагових коефіцієнтів для кожної з інтегральних оцінок компонент конкурентоспроможності регіону.

Проведені обчислення дозволять здійснити угруповання регіонів за рівнем конкурентоспроможності. Знаючи, що може набувати значення від 0 до 1, можна виділити п'ять груп регіонів з рівними інтервалами:

1 група – високий рівень конкурентоспроможності: $0,8 > y_{RC} \leq 1$;

2 група – вельми високий рівень: $0,6 > y_{RC} \leq 0,8$;

3 група – середній рівень: $0,4 > y_{RC} \leq 0,6$;

4 група – низький рівень: $0,2 > y_{RC} \leq 0,4$;

5 група – неконкурентоспроможні регіони.

Інший підхід при оцінці конкурентоспроможності регіону можна сформулювати, спираючись на концепцію конкурентоспроможності країни, запропоновану М.Портером. Конкурентоспроможність регіону – продуктивність (продуктивність) використання регіональних ресурсів, і в першу чергу робочої сили і капіталу, в порівнянні з іншими регіонами, яка результуюча у величині валового регіонального продукту (ВРП) на душу населення, а також в його динаміці. Внаслідок великої складності вона може оцінюватися системою показників та індикаторів. За аналогією з методикою Світового банку [3] благополуччя регіону може бути оцінено за чотирма основними показниками в розрахунку на душу населення: за розміром ВРП, за величиною виробничих ресурсів (основні фонди і т.д.), за величиною природних ресурсів, за величиною людських ресурсів (рівень освіченості). З огляду на нинішню економічну ситуацію в Україні, великий знос основних фондів (фізичний і моральний), важливого значення набуває забезпечення в національній економіці відтворювального процесу на сучасній техноло-

гічній і інноваційній основі, що потребує інвестицій. Тому слід додати до названих вище таку характеристику, як рівень прямих інвестицій в економіку регіону з урахуванням необхідного для відтворення обсягу, у тому числі і в наукомістке виробництво. Конкурентоспроможність регіону може визначатися рівнем життєзабезпечення населення на основі міжнародних та інших стандартів, а також на підставі інших показників та індикаторів.

У рамках завдання формування конкурентоспроможності Харківської області це поняття може бути визначено як здатність створювати умови для сталого розвитку регіону.

Для оцінки факторів формування конкурентної здатності регіону в цілому та можливості впливу регіональних органів влади на її складові доцільно використовувати модель «національного ромба», запропоновану М.Портером. Роль регіону у створенні конкурентних переваг фірм можна досліджувати за чотирма взаємозв'язаними напрямками (детермінантам), що утворює «регіональний ромб»: параметри факторів (природні ресурси, кваліфіковані кадри, капітал, інфраструктура та ін.); умови попиту (рівень доходу, еластичність попиту, вимогливість покупців до якості товару і послуг тощо); родинні й підтримуючі галузі (забезпечують фірму необхідними ресурсами, комплектуючими, інформацією, банківськими, страховими та іншими послугами); стратегії фірм, їх структура та суперництво (створюють конкурентне середовище і розвивають конкурентні переваги). У свою чергу кожен з детермінантів аналізується за складовими ступеня їх впливу на конкурентну перевагу регіону, а також необхідності їх розвитку.

Розвиток конкурентоспроможності регіону, як і країни в цілому (за М.Портером), здійснюється за наступними чотирма стадіями (рівнями): конкуренція на основі факторів виробництва – конкуренція на основі інвестицій – конкуренція на основі нововведень – конкуренція на основі багатства. Перші три стадії забезпечують економічне зростання, остання зумовлює застій і спад. Виходячи з цього, конкурентна перевага Харківської області повинна забезпечуватися:

- на першій стадії – завдяки факторам виробництва: природних ресурсів, сприятливим умовам для виробництва товарів, кваліфікованій робочій силі (забезпечується одним детермінантом);
- на другій стадії – на основі агресивного інвестування (в основному національних фірм) в освіту, технології, ліцензії (забезпечується трьома детермінантами);
- на третій стадії – за рахунок створення нових видів продукції, виробничих процесів, організаційних рішень та інших інновацій шляхом дії всіх складових «ромба»;

- на четвертій стадії – за рахунок вже створеного багатства і спирається на всі детермінанти, які використовуються не повністю.

Справедливо зазначити, що перераховані вище методи оцінки конкурентоспроможності регіону не враховують перспективи його подальшого розвитку, існуючі методи оцінки конкурентоспроможності порівнюють стан регіону в різні моменти (інтервали) часу, або відбувається порівняння досліджуваного регіону із зіставними регіонами-конкурентами. Таким чином, при оцінці конкурентоспроможності регіону слід враховувати і найближчу перспективу його розвитку, виходячи з його існуючого природно-ресурсного, промислового та інноваційного потенціалу.

В сучасних умовах доцільно зробити акцент на стадію інвестицій з подальшим переходом до інноваційного розвитку. Сьогодні існує об'єктивна потреба в інноваційній «наповненості» залучених інвестицій. У створенні конкурентної переваги Харківської області важливе значення мають наукові знання, освіта – і як фактори розвитку виробництва, і як чинники формування інноваційного потенціалу регіону.

Конкурентоспроможність регіону забезпечує зростання економіки шляхом інноваційного розвитку. Тому в сучасних умовах підвищення конкурентоспроможності стає однією з головних стратегічних цілей економічного розвитку регіонів і країни в цілому.

1.Селезнев А.З. Конкурентные позиции и инфраструктура рынка России. – М.: Юрист, 1999. – 384 с.

2.Портер М. Международная конкуренция. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.

3.Тейлор С. Региональное экономическое развитие на базе программно-целевого подхода: опыт Западной Европы // Регион: экономика и социология. – 2000. – №1. – С.3-36.

Отримано 23.09.2010

УДК 332.14

Г.М.РИЖАКОВА, канд. екон. наук

Київський національний університет будівництва і архітектури

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

Наведено економетричні засади технологій прогнозування економічних показників і проведено за цією методикою розрахунки прогнозу обсягу реалізації продукції малих підприємств, а також частки продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізації продукції.

Приведен эконометрический подход технологии прогнозирования экономических показателей и приведен расчет прогноза объемов реализации продукции малых предприятий, а также ее части в общем объеме реализации продукции.